

**Lahjan sosiologia
sukupuolen, kulttuuristen
suhteiden ja vallankäytön
rajapinnoilla**

■ KAARINA KAILO

Olli Pyyhtinen: *The Gift and
its Paradoxes – Beyond Mauss*.
Ashgate 2014.

Olli Pyyhtisen uusi teos on ajan-
kohtainen kontribuutio Marcel
Maussin ”Lahja”-esseessä (1923)
esille nostamaan aiheeseen koskien

vastavuoroisten lahjojen kiertoa eri kulttuureissa.

Aikanaan primitiiviseksi leimattua lahjataloutta on viime vuosina tarkasteltu esimerkkinä kapitalistista markkinataloutta kesävammasta talouden ja ekososiaalisten suhteiden järjestämisen tavasta. Se, että markkinataloudessa välittäminen ja ihmissuhteet, jopa muiden luontokappaleiden suojelu, nähdään esteenä voitontavoittelulle on johtanut arvotyhjiöön. Uusliberalismin leviettyä tämän arvomaailman myös hoiva- ja opetus-aloille, on synnytetty todellinen ”markkinarako” solidaarisuudelle ja huolenpidon kulttuurille. Vaihtoehtoiset tavat ymmärtää talous – siinä siis mitä ajankohtaisin tutkimuskysymys.

Pyyhtinen lähestyy lahjan teorioita perinteisen akateemisesti monien poliittisempien lahjataloustutkijoiden painottaessa uuden paradigman tarvetta. Hän ottaa kuitenkin itsekin kantaa ainakin implisiittisesti markkinatalouden suhdeköyhyyteen ja antamisvajeeseen. Hän haluaa myös antaa nostetta lahjan teorioille, koska pitää aihetta – aiheellisesti – inhimillisen elämän ydinalueena.

Pyyhtinen yhtyy Maussin teorian kriitikoiden joukkoon sikäli kuin lahjaa ei hänen mielestään voi redusoida tilit tasaavaan vaihdantaan – vastavuoroisuuden pakkopaitaan. Lahja tulee nähdä pikemminkin uhrausta ja uhrautumista edellyttävänä ilmiönä. Mauss ei myöskään onnistu hänen mukaansa tekemään riittävä eroa lahjan, lainan ja velan välillä. Päinvastoin, lahjan luonne lahjana peruuntuu, jos siitä syntyy velka, ja lahjan antaminen on vaihdantaa primäärisempää. Pyyhtinen soveltaa uudenlaista metodia tutkimus-

aineistoonsa, joka sekin poikkeaa virkistävästi lahjan perinteisistä tutkimuskohteista. Hän ylittää toisaalta tiettyjä länsimaisen tieteenfilosofian hierarkkisia dualismeja, joista esimerkkinä on se, että hän pyrkii postmodernissa hengessä narratiiviseen vuorokeskusteluun aineistonsa kanssa, tunnustaen niiden oman ”äänen” filosofia-tieteen ylivallan tuolla puolen. Tosin, Pyyhtistä inspiroineen Michel Serresin mukaan vain filosofia pystyy osoittamaan että kirjallisuus menee ”lahjassaan” vielä filosofiaakin syvemmälle vaikeasti kuvattavien ja määriteltävien ilmiöiden nimeämisessä. Pyyhtinen tavoittaa tutkimukselliseksi päämääräkseen asettamansa ”lahjan dialogisuuden” soveltamalla teoriaansa filmien, myyttien ja satujen perinteiseen eli puhtaasti länsimaiseen aineistoon. Hän tarkastelee tekstejä kehittämänsä kolmiulotteisen lahjateorian kautta ja kiinnittää huomionsa siihen, minkälaisesta antamisesta lahjassa on kyse, mikä on lahjan antamisen varsinainen anti, ja minkälaisesta materiaalisesta ”esineestä” lahjassa on kyse.

Pyyhtisen tarkastelukulma on nimenomaan aineellisten objektien keskeisyys osana sosiaalisten suhteiden muodostumista. Serres vaikuttaa taustalla Pyyhtisen tarkastellessa lahjaa kvasiobjektina, joka ei ole itsenäinen ja erillään yhteisöstä vaan muodostuu nimenomaan suhteessa siihen ja sen antamaan merkityshorisonttiin; lahjaobjektin luonne ei ole puhtaasti materiaallinen tai sosiaalinen, vaan nämä ulottuvuudet sekoittuvat ja lomittuvat toisiinsa. Lahjan arvo ja voima muodostuvat erilaisten tekijöiden rajapinnoilla riippuen siitä, kuka lahjan on antanut, millä mielellä ja minkä käsien kautta se

on kiertänyt. Vapaamatkustajan eli loisihmisen käsitteen tutkija omaksuu samoin Serresiltä, suunnaten valokeilan monien muiden tutkijoiden tapaan lahjan pimeään eli vallankäyttöön nivoutuviin juonteisiin. Pyyhtisen analyysi kattaa lahjan yhteydet ”pyhään” mutta myös sen eettiseen vastakohtaan, aseidenkäyttöön ja sotaan. Myös oman hengen uhrausta ja eutanasiaa käsitellään lahjan variaatioina.

Teos täydentää ja muokkaa Maussin teoriaa toisaalta näkökulmilla, joita kirjoittaja lainaa niin sanotuilta uuden materialismin filosofeilta. Lisäksi hän käyttää hyväkseen useiden arvostettujen lahjataloustutkijoiden kirjoituksia (Derrida, Cixous, Irigaray ja Heidegger). Gender-näkökulman huomioiminen on erityisen tervetullut Mauss-tutkimuksen lisäulottuvuus, jota ei ole tarjolla liikaa. Tarkastelenkin erityisesti onko Pyyhtinen onnistunut huomioimaan, mitä jälkikolonialistisesti suuntautuneet tahot ovat eniten arvostelleet lahjan teorioissa – niiden etno- ja androkeskeisyttä.

Lahjataloustutkijana ja arvioitsijana voin omaksua yhden Pyyhtisen esittelemästä kolmesta mahdollisesta positiosta suhteessa lahjaan: voin lähettää hänen formuloimansa uudet teoreettiset ”annit” kiertämään akateemisia piirejä lahjan logiikan vahvistamiseksi tai voin pyrkiä vastavuoroisuuteen akateemisten normien mukaan. Voin myös omaksua vapaamatkustaja- lahjanantajan ”myrkyllisen” position. Lahjan loismaiset vastaanottajat todistavat Pyyhtisen mukaan, ettei vastavuoroisuus ole suinkaan itsestäänselvyys. Voisinkin omaksua tiedemaailmalle tyyppillisen akateemisen miekkailun tai

teoreettisen kilpalaulannan. Voisin yrittää osoittaa itseni Pyyhtistä paremmaksi tutkimuslahjojen antajaksi. Loisena voisin toisaalta ottaa haltuun hänen oivalluksensa, ja antamatta mitään takaisin pyrkiä edistämään uraani niillä ilman turhaa velkataakkaa. Lahjan ja vaihdannan logiikat heijastuvat kaikessa toiminnassamme, nimenomaan tutkimuseetikassamme.

Lahjataloustutkijan voisikin olettaa kunnioittavan lahjan henkeä olemalla herkästi kuulolla kunkin teorian itse määriteltyjen tavoitteiden ja oivallusten suhteen. Tehtävän vaikeudesta huolimatta yritän kunnioittaa Pyyhtisen teorian ”omaa henkeä”. Lahjanhan nähdään aina kantavan antajansa henkeä ja persoonaa, joka kulkee sen vanavedessä. Toisaalta tämän Uuden Seelannin maorien *hau*-käsitteenkin länsimainen tulkinta sisältää etnosentrisyyden ja väärintulkinnan ansoja. Toisen kulttuurin tai ihmisen syvintä ”henkeä” on mahdoton tavoittaa. Pyrkimys asettaa länsimainen hegemoninen tiede sekä alkuperäiskansojen perinteinen ekologinen maailmankuva ja lahjan logiikka samalle erilaisen, mutta yhtä arvokkaan, tiedollisen perinteen tasolle on kuitenkin tarpeen varsinkin ekokriisien syvetessä. Nyt jos koskaan tarvitsemme alkuperäiskansojen elossasäilymiskokemusta ja parhaita ekologisia käytäntöjä. Ne liittyvät juuri lahjatalousperustaiseen maailmankuvaan.

Lahjatalouden antropologis-sosiaaliset analyysit ovat Pyyhtisen mielestä lähteneet liikkeelle varsin yksipuolisista *potlatch*-seremonioita ja polynesiaalista *kulaa* painottavista näkökulmista. Niinpä hänen aineistovalintansa ja tapansa laajentaa

lahjateoria länsimaiseen kontekstiin on enemmän kuin paikallaan. Kirja-arvosteluni tavoite onkin, paitsi esitellä Pyyhtisen kontribuutiota, myös asettaa se laajempaan alkuperäiskansojen ja feministisen lahjatalousteorian kontekstiin. Kommentoin lahjan marginalisoituneita teorioita ja kiinnitän huomion myös siihen, miten ne heijastuvat käytännön lahjataloutena. Lahjan teoriahan on lopultakin syntynyt käytännöistä, ei teoriasta.

Inklusiivisuuden hengen suhteen onkin aluksi todettava, että huolimatta Pyyhtisen omasta arvokkaasta kontribuutiosta, hän ei yllättävästi anna esimerkkejä alkuperäiskansojen Mauss-kriittisestä palautteesta, vaikka se paljastaa monia hänenkin havaitsemiaan perinteisen lahjataloustutkimuksen puutteita. Rauna Kuokkasen väitöskirja (2007) saamelaisien lahjataloudesta, jossa keskiössä on tiedemaailman kyvyttömyys ottaa se vastaan, olisi yksi monista hedelmällisistä jälkikolonialistisista lahjateorian tulkinnoista. Intiaanitutkijat Barbara Mann (2000) ja Vine Deloria Jr. (1999) puolestaan menevät huomattavasti syvemmälle länsimaisen tieteen itsestäänselvyksiin osoittaessaan, miten harhaan monien lahjan teoreetikojen tiedostamaton etnosentrismi ja miesnäkökulma ovat heidän vieneet. Olisi korkea aika arvioida uudelleen Maussin ja hänen seuraajiensa tulkinnat nimenomaan tästä näkökulmasta.

Länsimainen tiede on kehittynyt erityisenä herruuslogiikkana osana vaihtotalouden miessosialisaatioon kytkeytyviä asenteita. Se piilottaa tämän valerationaalisuuden ja -objektiivisuuden kuitenkin valkoisen heteropatriarkaatin kaa-

puun, uskoen edustavansa neutraalia ihmishormia. Myös lahjatalousteoreetikot kasaavat tieteellistä pääomaa toinen toisilleen hyväveliseurojen keskinäisellä akateemisella vaihdannalla. Alkuperäiskansat ja naiset ovat siinä miestenkeskeisen vaihdon valuttua, sikäli kuin he ovat yhä marginalisoituja ja vähän luettuja teorianuottajia. Toki edistystä on tapahtunut. Pyyhtinen huomioikin valtavirran korkean profiilin naisfilosofit (mm. Cixous ja Irigaray) ja lahjan sukupuolituneisuuden. Hänen asenteensa poikkeaa näin edukseen monien patriarkaaliseen kilpailu- ja vaihtotalouteen samaistuvien miesfilosofien ”antamisesta.”

Pahimmillaan, länsimaisen tieteen patriarkaalinen, hegemonista maskuliinisuutta heijastava vaihtotalous lähenee itse vapaamatkustajan loismaista eetosta ja toimii juuri sen *potlatch*-kilpailuhengen mukaisesti, mitä se projisoi toisiin kulttuureihin. Niinpä sille on tyypillistä kilpailla tiedemaailman vallasta ja tieteellisistä ”anneista” sekä etsiä egosentrisesti toisten tutkimusten puutteita ja vajeita. Ulkomaille kauan asuneena koen, että varsinkin suomalaista tiedemaailmaa leimaa ”aiemman tutkimuskirjallisuuden” kuoliaaksi hiljentäminen ja varsin valikoivat siteerauskäytännöt. Tämän seurauksena muun muassa sukupuolensa tähden marginalisoidut tutkijat vetävätkin lyhyemmän korren tuottavuusorientituneessa yliopistomaailmassa. Ei liene kuitenkaan lahjan hengen mukaista edellyttää Pyyhtiseltä samaa teoreettista fokuosointia kuin lahjan feministi- ja intiaanitutkijoilta. Niiden esittely on kuitenkin antoisaa, koska tämä tarjoaa suomalaisillekin tilaisuuden tutustua varsin erilaisiin

lahjan tulkintoihin, vieläpä sellaisiin, jotka heijastuvat arjen hyvinvointietoksena, tekoina. Feministinen ja alkuperäiskansojen lahjan teoria integroi lahjan käytännöt. Moni tutkija onkin samalla aktivisti ja voidaan puhua paitsi teoreettisesta lahjataloudesta, myös sen innoittamasta lahjatalousliikkeestä. Siihen kuuluu niin miehiä kuin naisiaakin, valtayhteiskunnan ja marginalisoitujen ryhmien edustajia. Heitä yhdistää uusliberalismin arvoköyhyyden ja ahneuden kritiikki (esim. Bauwens ja Vaughan).

Kuten monet alkuperäiskansojen filosofit, tutkijat sekä feministit, myös Pyyhtinen näkee lahjan teorioissa ylitsempuvaa kyynisyyttä. Kyynikkoteorian mukaan annamme lahjoja ensisijaisesti velka- ja riippuvaisuussuhteen katkaisemiseksi eikä pyyteetöntä lahjaa juuri ole. Lahjatalouden klassiset ”objektit” menevät kuitenkin paljon pidemmälle kyseenalaistaessaan nämä näkemykset. He syyttävät lahjan teoreetikkoja kyvyttömyydestä ”antaa takaisin” tai edes ymmärtää tutkimiaan vieraita kulttuureja niiden omista lähtökohdista. Klassinen esimerkki on yleistys, jonka mukaan lahjojen kierrätys poisantamislissa kätkisikin vain itsekkäitä tarkoituspäriä. Toki lahjan antaja saa palkkioksi hyvän olon. Sen asettaminen eroja vähättelemällä samalle viivalle esimerkiksi siirtomaajan myrkyllisten lahjojen (intiaaneille annetut tauteja levittävät peitot klassikkoesimerkinä) kanssa osoittaa kuitenkin länsimaisen teorian kyvyttömyyden tehdä merkittävää eroa suhteellisen pyyteettömyyden nyanssien ja radikaalin itsekkyyden välillä.

Lahjan kätkemän kilpailuhengen väitteet ja oletukset ovat muun

muussa Kanadan intiaanitutkijoiden mielestä nousevan kapitalismin talousarvojen projisointia, eivätkä neteioikeuttasille aidommalle antamisen eetokselle, jolla monissa intiaaniyhteisöissä luodaan tasapainoa ja estetään rikkauten kasaantuminen. Antikapitalistista *potlatch*-omaisuuden uudelleenjakoa ei voikaan verrata yksioikaisesti länsimaiseen kolonialistiseen kilpailuhenkisyyteen ja egosentrisyyteen. Tämä ei tee oikeutta merkittäville eroille lahjatalousmallin ja patriarkaalisen lisäarvotalouden välillä. Toisaalta alkuperäiskansojen keskuudessa on varsin erilaisia – enemmän tai vähemmän henkisiä – lahjatalouskäytäntöjä. Jalon villin ja degeneroituneen luontokansan myyttejä on syytä kaihtaa tänäänkin.

Kuten olen itsekin esittänyt tutkimuksissani, pohjoiset alkuperäiskansat, aikanaan myös suomalais-ugrilaiset luontokansat ovat antaneet kiitoslahjoja esimerkiksi karhun emuulle tai seitakiville ihmisen ja luonnon keskinäisen kunnioituksen ja siteiden punomisen nimissä. Länsimaiset valtavirran tutkijat ovat kuvitelleet nämä rituaalit ”kaupankäynniksi jumalten kanssa” ikään kuin kaiken voisi tulkita vain osana vaihtokauppooja tai keinona estää jumalten kosto (Kailo 2008). Kysymys on paikantuneista, hyvinkin erilaisista rituaaleista ja suhteista kosmoksen voimiin, joita ei voi redusoida länsimaisiin oletuksiin ihmisluonteesta. Huomionarvoisia jo ekokriisien näkökulmasta ovat ne lahjan rituaalit, joilla on ylläpidetty kosmista tasapainoa ja kunnioittavia, vastavuoroisia ihmisen ja muun luonnon välisiä suhteita. Intiaanit puhuvat kosmovisioista, joissa kes-

keistä ovat ekososiaalinen sivistys, kanssaihminen ja muiden luontokappaleiden itseisarvon muistaminen ja tarpeisiin vastaaminen. Mauss on väärässä väittäessään vastavuoroisuuden olevan normi: lapset, sairaat ja vanhukset eivät säilyisi elossa, jos heistä ei huolehdittaisi osana lahjatalouden unilateraalista lahjan eetosta. Kapitalismissa raha poikii rahaa ja valtaa, lahjataloudesta lahja sen sijaan synnyttää yhä uusia välittämistä tukevia sidoksia, liittoja ja ravitsevuuden hedelmiä. Lahja ei silloin ole nollasummapeli, vaan jokainen lahja kasvattaa kiintymys- ja huolenpitosuhteiden hyvää kehää yhteiseksi hyväksi.

Kansainväliseen feministiseen lahjatalousverkostoon, joka tutkii näitä ilmiöitä, voi tutustua sivuilla www.giftparadigm.org. Tämä tutkijaverkosto, johon myös itse kuulun, koostuu tutkijoista ja aktivisteista kaikilta mantereilta. Meille on yhteistä, että sovellamme eri tavoin lahjan kierrätystä ilmiön kaikissa monitasoisissa merkityksissä talkootöistä aikapankkeihin. Meitä yhdistää myös se, ettei tiedelahaamme, joka koskee rauhanomaisten kulttuurien tutkimusta, ole juuri otettu vastaan. Syynä siihen on muun muassa akateemisten instituutioiden halu säilyttää perinteinen patriarkaalinen valtarakenne ilman takaisin antamista sekä syvä epäluulo muun muassa feministien ja alkuperäiskansojen epistemologiaa kohtaan. Paradoksaalisesti, pahimmillaan ”nainen joka antaa” assosioituu kulttuurisamme yhä ylistämällä alistettuun huora-madonnaan.

Näistä myyteistä vapautunut Pyyhtinen päätyy osin samaan Mauss-kritiikkiin kuin ryhmämme tutkijat, lisäarvonamme kui-

tenkin syvä lahjan naistietoisuus. Nostamme esille esimerkiksi naisten tunne- ja hoivatyön edustaman lisäarvon, jota monet naiset eivät itsekään tunnista muuna kuin naisten kansalaisvelvollisuutena. Varsinkin länsimaisille naisille tyyppisempi uhrautumissosialisaatio on osasy, miksi feministinen lahjatalousteoria myös herkemmin kyseenalaistaa Bourdieun, Bataillen ja heidän kaltaisensa tutkijoiden väitteet pyyteettömien lahjojen harhasta. Sosiaalisten siteiden punominen ja huolenpitotalous ovat niin keskeinen naisten identiteetin rakennusaine, että sen yleistävä leimaaminen vaikkapa masokismiksi tai passiiviseksi väkivalaksi ei istu helposti naistutkimuksen psyykkiseen maaperään.

Vielä vaikeampi naisten on hyväksyä sukupuolineutraali väite, että antaminen olisi sodan ja hallinnan ”taloudellisempi” muoto. Vielä 1800-luvun Euroopassa miehet puolustivat seksismiään väittämällä, etteivät naiset ”sovi” kovaan politiikkaan ja vallankäyttöön. Lahjan sukupuolisokeissa miesteorioissa tätä näkemystä ei kuitenkaan toisteta; syynä lienee se, että miestä pidetään sinnikkään sokeasti ihmisyyden normina. Naista ei tule romantisoida, mutta sosialisatiosta juontavia eroja ei tule myöskään kiistää.

Lahjatalouden sukupuolittuneisuus on lahjatalousfeministeille itsestäänselvyys ja samalla jatkuvan teorisoinnin kohde. Pyyhtisen masokismia käsittelevä luku toki valaisee seksuaalisuuden, pornon, väkivallan ja talouden kytköksiä varsin oivaltavalla tavalla, mutta arjesta ja käytännön poliittisista ratkaisuehdotuksista vieraantunut abstrakti filosofointi ei hyödyn-

nä lahjatalouden antia poliittiseen muutostyöhön. Tosin, harvoinhan filosofia tai antropologia siihen tähtääkään. Naistutkimus sen sijaan omaa suurempia kytköksiä poliittisiin liikkeisiin ja käytäntöihin.

Feministinen lahjatalous poikkeaa valtavirrasta juuri päämäärissään tehdä teoriaa, joka edistää todellista paradigman ja elämäntavan muutosta, sekä kääntää lahjatalouden kielelle, jota kansalaisaktivistit ja poliitikot voisivat suoraan käyttää hyväseen. Vaikka feministinen lahjatalous yhdistää tieteellisen tutkimuksen ja tietoteoreettiset syväpohdinnat kansalaisjärjestötyöhön ja politiikkaan, tätäkään ei silti tule redusoida puhtaasti lahjanantajan eetokseen. Lahjan ristiriitaisuudet heijastuvat myös verkostomme valtasuhteissa vaikka pyrimme torjumaan niitä ennaltaehkäisevästi tiedostaen valtapelien riskit.

Verkostomme on koonnut ilmaiseen käyttöön video- ja tutkimusmateriaalia maailmassa vaikuttaneista ja yhä toimivista lahjan kierrätyksen kulttuureista. Merkitävä puute valtavirran lahjan analyysissä koskee mielestämme sitä, miten vähän ne käsittelevät monien lahjatalousyhteisöjen aitoa rauhantunnetta ja tasa-arvoa. Kaikista eroistaan huolimatta, nämä vaihtoehdot yhteiskunnat luovat toivoa toisenlaisen egalitaarisemman maailman mahdollisuuksista. Niissä ei ilmene patriarkaatin järjestelmiin verrattavia hierarkioita ja eriarvoisuutta, joskin yksilöt voivat toki olla kulttuurin idean vastaisia. Kabylian berberit, irokeesien matriarkaattit, Meksikon Juchitan ja Oaxacan Sierra Juarez Zapotecs-kulttuuri sekä Khoisan alkuperäiskansojen kulttuuri Etelä-Afrikas-

sa ovat vain muutamia esimerkkejä lukuisista vähän tunnetuista lahjatalousyhteisöistä, joissa on yhä vahvoja solidaarisuustalouden käytäntöjä sekä vahvoja jäänteitä matriarkaataista.

Genevieve Vaughanin, verkostomme alullepanija ja palkittu lahjatalousfilosofi, tiivistää ytimekkäästi lahjan eron vaihdon itsestäänselvyksiin ja oletuksiin: ”ilmaisia lounaita itse asiassa on – äidinhoiva.” Feministisessä lahjan teoriassa ei ole kuitenkaan kyse essentialistisesta patriarkaalisen äitiyden ihannoinnista vaan sukupuolineutraalista hoivaajalogiikasta. Essentialismin ”syytös” nostetaan usein juuri marginalisoitujen ryhmiä vastaan, kun ne yrittävät erottautua valtaryhmän hegemonisista normeista. Toisaalta, lahjatalous ei toimi ideaalisessa muodossaan kuin yltykkylläisyyden kontekstissa. Kapitalismin aiheuttama keinotekoisesti luotu niukkuus ja kapitalistisen vaihdannan logiikka johtavat siihen, että esimerkiksi ”yksityisestä” kotivanhemmuudesta tulee pakkolahja julkiseksi mieliteltylle taloudelle. Toisaalta, luonnon ilmaiset annit (mm. siemenet, energia, vesi, maa) ja nyt jopa yhteisesti luotu tieto ovat päätyneet yhä enemmän pienen eliitin omaisuudeksi osana yhteisvarantojen syvenevää yksityistämistä ja haltuunottoa. Kun talkoidenkin nähdään vääristävän kilpailua, lahjan kierrättäminen alkaa olla yhä vaikeampaa.

Feministitutkijat ovat tehneet selkeän pesäeron markkinatalouden myrkyllisten lahjojen ja aidomman matriarkaalisen lahjatalouden välillä. Lahjan hyvässä kehässä A antaa B:lle ja B vuorostaan C:lle. Lahja opettaa kantamaan ilman, et-

tä kantaja ja kannettu ovat välttämättä sama pari. Hoivaajia tai alkuperäiskansoja ei tarvitse romantisoida, eikä kiistää lahjan ambivalenssia. Kuitenkin on myönnettävä, että ilman lähinnä naisten unilateraalaisia hoivan lahjoja lapset ja perheet voisivat paljon huonommin. Feminismin myötä *homo economicus* on muuttumassa *homo donans* -ihmiskuvan suuntaan. Tätä suunnanmuutosta edistää lahjatalous teoriana ja liikkeenä. Toisaalta, sukupuoli ei yksin määritä leimallisesti feminiinistä tai maskuliinista asennetta lahjatalouteen. Esimerkiksi alkuperäiskansojen miehet toteuttavat lahjan henkeä ”feminiinistemmin” kuin länsimaiset valtavirran teoreetikot, joiden tyyli ja elämäntapa ovat suhteellisesti paljon ”maskuliinisempia”. Uusliberalismin vastarintajoukoissa on noussut esiin myös mieskasvoinen lahjatalousliike, joka kiertää lahjan tavoin internetissä. On avoin lisenssi (*Creative Commons*), käyttäjän oikeus (*copy left*), aikapankit, Michel Bauwensin vertaistuotanto (P2P, *peer-to-peer production*) ja erilaisia muita vertaistalouskokeiluja. Näin myös lahjatalouteen liittyvä poliittinen liikehdintä ylittää lisääntyvästi sukupuolen ja etnisyyden rajat.

Pyyhtisen tieteenfilosofinen anti on tuoda lahjatalouden teoriaan Suomessa sukupuolen huomioon ottava ja sille itselleen leimallisesti ”feminiinisempi” näkökulma. Mielestäni Suomessa olisi korkea aika ottaa kriittiseen tarkasteluun niitä ekososiaalisen sivistyksen ja arvojen kysymyksiä, jotka kytkeytyvät olennaisena osana lahjaperusteiseen maailmankuvaan. Kyse ei ole vain reilusta akateemisesta pelistä, jossa suhtauduttaisiin

vakavasti ja kunnioittavasti alkuperäiskansojen perinteiseen ekologiseen ja natiiviin tieteseen (Cajete 2000), kyse on myös laajemmin koko maapallon tilasta, jonka saattamisessa tasapainoon tarvitsemme juuri tätä luontokansan ekologista kokemusasiantuntijuutta. Tämä ei ole jalon villin tai uhrautuvan äidin idealisointia, vaan rationaalisen faktan myöntämistä. Länsimaisen eliittimiehen hegemoninen elämäntapa on ollut niin tuhoisa, että maailmaan on syntynyt markkinarako aivan toisenlaisille arvoille ja tavoille kierrättää yhteisvarantojamme. Sen maailman motto voisi olla: ”annan, siis olen olemassa”. Pyyhtinen on tuonut tässä suhteessa oman kortensa kekoon. Muutokseen tarvitaan uutta luovaa teoriaa ja arkipäivän kansanliikkeitä. Myös eroihin tulee suhtautuu ilman epärealistista idealisointia tai kaiken homogenisoivaa monokulttuuria; erot tulee oppia analysoimaan eri tavoin – ilman länsimaista dualistista suhtautumistapaa. Siinäkin piilee lahjan ydin.

Viitteet

- Bauwens, Michel. The Political Economy of Peer-to-Peer Production. <http://www.chtheory.com>. 2006.
- Bataille, Georges ”Tuhlauksen käsite.” Teoksessa: *Noidan oppipoika. Kirjoituksia 1920-luvulta 1950-luvulle*, 76–94. Gaudeamus 1998.
- Baudrillard, Jean. *Symbolic Exchange and Death*. Sage 1993.
- Bourdieu, Pierre. ”Selections from the *Logic of Practise*,” in *The Logic of the Gift: Toward an Ethic of Generosity*, toim. Alan D. Schrift. Routledge 1997.
- Bourdieu, Pierre. *Outline of a theory of practice*. Cambridge University Press 1977.
- Bourdieu, Pierre. *Essays*. Cambridge University Press 1979.
- Cajete, Gregory. *Natural Laws of Interdependence*. Clear Light Publishers 2000.

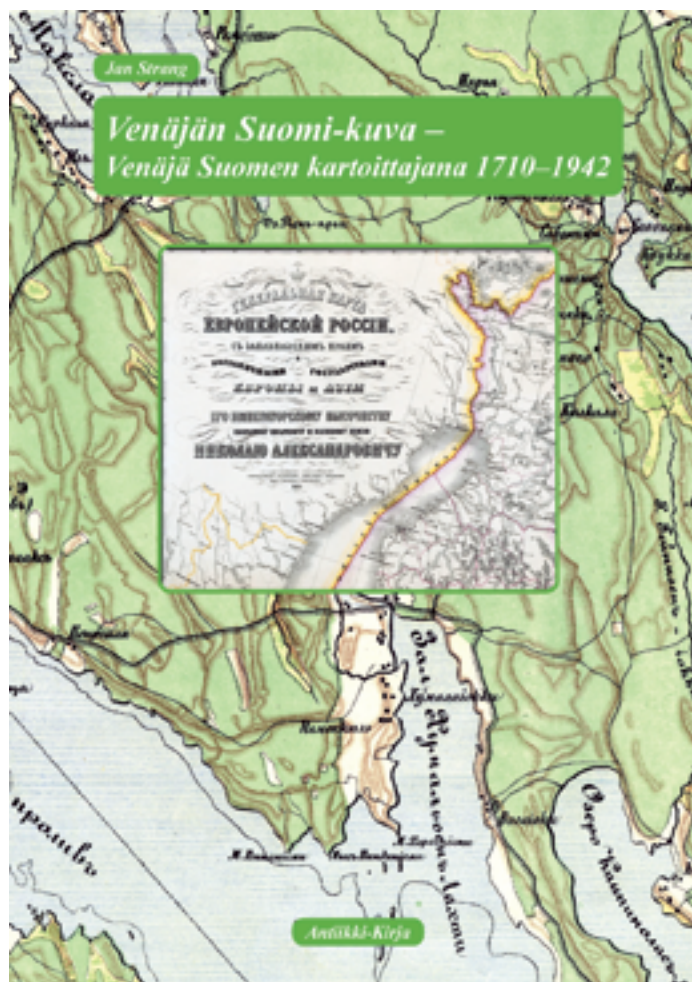
- Cixous, Hélène and Catherine Clément. *The Newly Born Woman*. Trans. Betsy Wing. University of Minnesota Press 1991.
- Deloria, Vine Jr., *Spirit and Reason: The Vine Deloria, Jr., Reader*, toim. Barbara Deloria, Kristen Foehner ja Sam Scinta. Fulcrum 1999.
- Irigaray, Luce. *Elemental Passions* [1986] Bloomsbury Publishing 1992.
- Kailo, Kaarina (toim.). *Wo(men) and Bears. The Gifts of Nature, Culture, Gender Revisited*. Inanna Press & Education, 2008.
- Kuokkanen, Rauna. *Reshaping the University: Responsibility, Indigenous Epistemes, and the Logic of Gift*, University of British Columbia Press 2007b.
- Kuokkanen, Rauna ”The Gift Logic of Indigenous Philosophies in the Academy.” *Women and the Gift Economy: A Radically Different Worldview Is Possible*. Inanna Press. 71–84. 2007b.
- Mann, Barbara Alice: *Iroquoian Women. The Gantowisas*. Peter Lang 2000.
- Mauss, Marcel. ”Essai sur le don.: Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques.” *L'Année Sociologique* (1923/24), 30–186. (*The Gift: Forms and Functions of Exchange in Archaic Societies*. Norton 1967.)
- Vaughan, Genevieve: *For-Giving, a Feminist Criticism of Exchange*, Austin, Plain View and Anomaly Press 1997.
- Vaughan, Genevieve (toim.). *The Gift*. Athanor Books, 2004.

Kirjoittaja on Oulun yliopiston dosentti.

Tilaa nyt uutuskirja!

Venäjän Suomi-kuva -

Venäjä Suomen kartoittajana 1710-1942

Strang, Jan. **Venäjän Suomi-kuva - Venäjä Suomen kartoittajana 1710-1942.** - Helsinki : Antiikki-Kirja, 2014. - Koko 245×343 mm. : 272 sivua ; 230 kuvaa (pääasiassa karttoja). Neliväripainatus. Paino noin 1,8 kg. - *Liitteenä on mm. luettelot Venäjällä vuosina 1710-1917 laadituista painetuista ja käsin piirretyistä Suomea kuvaavista kartoista tietoineen siitä, mistä kirjastosta tai arkistosta mikin kartta on löydettävissä.*

Noin 300 vuoden ajan venäläiset ovat valmistaneet Suomen karttoja. Karttojen pääasiallinen tuottaja on ollut Venäjän sotalaitos. Vuoteen 1917 mennessä Venäjällä painettiin enemmän Suomen karttoja kuin koko muussa maailmassa yhteensä, mukaan lukien autonominen Suomi ja entinen emämaa Ruotsi. Kaikkiaan karttalehtiä on valmistettu tuhansia.

Kirja kertoo Venäjän Suomessa toteuttamien kartoitusten ja venäläisten Suomen karttojen historian vuoteen 1942 ja tuo esille näytteet merkittävimmistä kartoista ja karttatyypeistä.

Kirja on Suomen karttahistorian perusteos, joka on välttämätön tietolähde historian tutkijoille ja jokaiselle vanhoja karttoja työssään tai harrastuksessaan tarvitsevalle. Kirja on paitsi karttahistoria, myös merkittävä täydennys Suomen sotien historiaan.

Kirjan alussa ovat yhteenvedot sekä englanniksi että venäjäksi. Mukana oleva karttabibliografia on osin kaksikielinen (suomi, englanti).

Painos on pieni.

Varmista oma kappaleesi tilaamalla heti.

Kirjan hinta on 79 € (noudettuna tai ennakolta maksettuna ja kotimaahan postitettuna, sis. ALV:n 10 %). Postitettaessa ulkomaille ja Ahvenanmaalle laskulle lisätään postikulut.

Nopean tilaajan etu: Niille, jotka ovat tilanneet ja maksaneet kirjan 15.10.2014 mennessä lähetetään 2 kpl kutsukortteja Helsingin kirjamesuille 23.-26.10.2014.

Kirjan voi tilata osoitteessa: www.strang.fi

Antiikki-Kirja, Jatasalmentie 1, 00830 Helsinki

Puhelin: 050 5588579

Sähköposti: antiikki-kartta@strang.fi